WAGONS-LITS

*WAGONS-LITS BELGIQUE / BELGIË*

*RUE DE SUÈDE / ZWEDENSTRAAT, 45*
*B - 1060 BRUXELLES / BRUSSEL*
*TEl. (02) 539.31.31*
*FAX (02) 539.24.51*
*TVA / BTW : 403.479.319*
*RCB / HRB : 5205*
*BBL : 310-0246000-94*

Geachte genodigden,

Wagons-Lits spoorsektor is in 1993 aktief in een aantal sektoren die allen spoorgebonden zijn, maar die toch allen verschillend zijn.

Ik citeer ze even :

- de ateliers in Oostende waar wij puur technische opdrachten vervullen

- de catering aan boord van treinen waar wij een restauratie funktie uitoefenen die gaat van een ambulante verkoop via klassieke restauratie op lijn- en seizoenstreinen naar restauration à la place, zeg maar vliegtuigcatering aan boord van Eurocity treinen.

- de begeleiding van slaap- en ligwagens in lijn, seizoens, autoslaap, bedevaarts en agentschapstreinen.

- het vergasten van de wachtende reiziger in de horeca installaties in stations.

Al deze activiteiten tesamen vormen een draagvlak waarop de middelgrote onderneming, die Wagons-Lits Spoorsektor is, zich dagelijks concentreert.

Ik meen dat het van belang is dat U allen weet dat uiteindelijk een kleine kern van dynamische medewerkers hun tijd moeten verdelen over de verschillende fragmenten van onze activiteit.

Hieruit mag U bijgevolg concluderen dat U van ons geen spectaculaire, wereldschokkende concepten moogt verwachten in de stationsrestauratie.

Het objektief dat de belgische équipe zich gesteld heeft is drieërlei :

a. Naar de reiziger toe de beste service bieden op zijn maat. Met andere woorden : aangepast aan de lokale situaties

b. Naar de NMBS toe, een horecaonderneming die voor een probleemarme exploitatie garant staat en wiens installaties en service gezien mogen zijn en geproefd mogen worden en die aansluiten in de "terug naar de trein" politiek.

c. Naar de aandeelhouders toe is het onze betrachting om met normale rendabiliteitscijfers, in het zwart geschreven, naar voren te kunnen komen.

De renovatie van deze riante ex 1ste klasse wachtzaal gebouwd ten tijde van Leopold II is een bewijs dat wij het met onze politiek van laten wij ons eerst eens concentreren op hetgeen wij moeten doen, en laten wij het goed doen, dat wij het met deze politiek ernstig menen.

De Antwerp Tavern hierbeneden werd in 91 gerenoveerd, het station van Oostende werd in 92 aangepakt. Brussel-Noord heeft sinds wij er in 92 neerstreken een grondige opfrissing gekregen. En wat Antwerpen betreft komen binnen kort nog de verkoopsstands in een nieuw kleedje.

De globale balans in de buffetsfeer mag dan wel positief zijn, we waren helaas verplicht om ons terug te trekken uit Charleroi en het buffet van Brussel-Zuid hebben we tijdelijk overgedragen aan de slopers die er een TGV terminal bouwen.

De TGV terminal in Brussel is een nieuwe uitdaging waarvoor de groep Accor/Wagons-Lits klaar staat en waar wij met onze ervaring in de TGV terminal van de gare de Montparnasse in Parijs U de garantie kunnen bieden, de grotere schaal waarop gewerkt zal worden een maat is die ons ook past.

Antwerpen is in de eerste plaats de grootste haven van ons land met een bruisende stadskern.

Met de keuze van het concept van architect BORMANS had niemand problemen, vermits hij niet alleen de inrichting van de ruimte perfekt harmonieerde met de struktuur van plafond en wanden, maar hij door het plaatsen van een gedeelte van een scheepsroer in het midden van de zaal, zelfs de meest verstokte treinreiziger wenst te herinneren dat Antwerpen een maritiem centrum is.

Onze erkentelijkheid gaat bij de realisatie van dit projekt uit naar een aantal personen en instanties.

In de 1ste plaats de NMBS die het leeuwenaandeel van de investering voor zich neemt. Met de équipe van de Heer PARDON, voornamelijk de Heren SERVAES en PEETERS, hebben wij op een zakelijke maar aangenaam efficiënte manier gewerkt om alle kanten van het dossier rond te krijgen.

Mijn dank eveneens aan Architect DE SMET van de NMBS die op esthetisch vlak de geestelijke vader is van meerdere geslaagde ideëen en wiens deskundige raad een gewaardeerde aanvulling was bij deze van andere specialisten.

Het slechte nieuws in dit dossier was het betreurde overlijden net bij de aanvang van de werken van de Heer GOEMINNE, hoofdaannemer van de inrichtingswerken.

De Heer BORMANS verdient echter alle lof dat dit familiale drama uiteindelijk slechts weinig gevolgen gehad heeft op de uitvoering der werken.

J.A. KYMPERS,
Direkteur Spoorexploitatie.

**Herinrichting van de Buffetzaal**

**Station Antwerpen Centraal.**

---

Het projekt welke werd uitgewerkt in konstant overleg met ondermeer de architekt van de opdrachtgever-eigenaar N.M.B.S., (inpassing binnen het totaal restauratieprojekt van het Station,...) en de opdrachtgeveruitbater Wagons-Lits (programma, gebruik,...) kan samengevat worden in volgende punten :

1. Programma.

* Creëren van een aantrekkingspunt in deze ruimte naar de twee toegangen toe.
Hiervoor werd geopteerd om opnieuw een centrale verbruikstoog te plaatsen zoals ze oorspronkelijk aanwezig was in deze ruimte en deze te benadrukken door de achtertoog, dit alles i.p.v. de laterale diensttoog die gebruikt werd voor deze verbouwing.

* Benadrukken van het restaurantgedeelte.
Hieraan werd tegemoetgekomen door het openwerken van de keuken en de duidelijke verbinding van de toog met deze laatste.

* Opdelen van de hoofdruimte in verschillende zone's.
De verdeling van de ruimte door de inplanting van de toog en het creëren van sokkels met tussenschermen aan de zijkanten van de ruimte dienen de sfeer naar het gebruik van deze ruimte toe aantrekkelijker te maken.

2. Omgeving.

* De ruimte zelf (wanden en zoldering).
De ruimte op zich bezit een determinerende struktuur bepaald door raam- en deuropeningen en dekoratieve elementen (kolommen en balken) aangebracht op wanden en zoldering en heeft een eigen karakter en specifieke sfeer (nog versterkt door de restauratie van de oorspronkelijke marmerschilderingen) waarop dient te worden ingespeeld om een harmonieus geheel te kunnen verkrijgen.
De nieuwe lambrisering met haar duidelijke horizontale struktuur aksentueerd de vertikale struktuur van de bestaande wandafwerking en vormt de overgang tussen het gerestaureerde gedeelte en het projekt.

.../...

* De buitenruimte.
De relatie van de ruimte met haar onmiddelijke omgeving wordt voornamelijk bepaald door de twee monumentale openingen rond de toegangen en in mindere mate door de buitenramen. De openingen vallen daarenboven samen met twee horizontale hoofdassen die deze ruimte bepalen. De vorm en inplanting van het projekt wordt dan ook volledig door deze twee assen beheerst.

3. Vorm.

* De gebogen vorm van toog, achtertoog en sokkels.
De toog, haar inplanting,... is funktioneel en vormelijk bepaald door het gestelde programma en is op haar beurt de aanleiding tot de vorm en inplanting van de achtertoog en de sokkels. De aangewende vormen en volume's laten toe de ruimte opnieuw te definiëren zonder het oorspronkelijk karakter van de ruimte teniet te doen.

* Het uniform, funktioneel, hedendaags en persoonlijk karakter der detaillering.
Dit wordt verkregen door het gebruik van dezelfde profielen en details in de verschillende elementen, de bepaling van de details door hun gebruik en de integratie der technieken, het weren van zuiver dekoratieve elementen zonder funktionele betekenis (ook in vorm en afwerking van de gekozen stoelen) evenals het gebruik van zoveel mogelijk maatwerk met specifiek karakter (tafels, lambrisering,...).

4. Kleur en materiaal.

* De kleur en het materiaal van de verschillende elementen en afwerkingen werden bepaald in funktie van en in harmonie met de andere kleuren en materialen aangewend in deze ruimte en de rest van het station.

* Bij de keuze van de materialen werd geopteerd voor het gebruik van materialen die na gebruik karakterversterkend en zo mogelijk onderhoudsvriendelijk zijn i.p.v. onderhevig aan slijtage.

5. Techniek.

* De vormgeving en detaillering van de verschillende elementen en volume's vloeien voort uit de integratie van de verschillende technieken (verwarming, elektriciteit, geluid en sonorisatie in de lambrisering, verluchting en algemene verlichting in de zuil van de achtertoog, verlichting wanden en zoldering in kolommen).

.../...

# DE AKTIVITEIT "STATIONSBUFFETTEN"

In 32 stationsbuffetten, wordt de restauratie verzorgd door Wagons-Lits onder de vorm van een commerciële uitbating die haar door de Spoorwegen werd toevertrouwd.

| | |
|---|---|
| Oostenrijk | 11 vestigingen<br>Bregenz, Floridsdorf, Graz, Innsbruck, Linz, Salzbourg, St Pölten, Wien-Oost, Wien-West, Villach, Wiener Neustadt<br><br>Marktaandeel Wagons-Lits : 74 %<br><br>Marktpositie : N° 1 |
| België : | 4 vestigingen<br>Antwerpen, Brussel-Noord, Bergen, Oostende<br><br>Marktaandeel Wagons-Lits : 40 %<br><br>Marktpositie : N° 1 |
| Spanje : | 4 vestigingen<br>Barcelona, Bilbao, Malaga, Tarragone<br><br>Marktaandeel Wagons-Lits : 20 %<br><br>Marktpositie : N° 2 |
| Frankrijk : | 7 vestigingen<br>Dijon, Marseille, Nancy, Nantes, Paris, Toulouse, St Raphaël<br><br>Marktaandeel Wagons-Lits : 10 %<br><br>Marktpositie : N° 2 |

| | |
|---|---|
| Nederland : | 2 vestigingen<br>Hoek van Holland, Vlissingen<br><br>Marktaandeel Wagons-Lits : 5 %<br><br>Marktpositie : N° 2 |
| Portugal : | 4 vestigingen<br>Braga, Entroncamento, Lisbonne, Porto<br><br>Marktaandeel Wagons-Lits : 60 %<br><br>Marktpositie : N° 1 |

Dit betekent 94 verkoopspunten die verschillende formules inhouden :

Croissanteries,
Sandwiches,
Fast-Food
café, taverne, traditioneel restaurant,
Bar, Kiosk, enz...

In België worden de 4 volgende buffetten uitgebaat : Antwerpen-Centraal, Oostende, Brussel-Noord en Bergen.

In elk van deze buffetten hebben wij in samenspraak met de NMBS veranderingen aangebracht, met als doel de diverse verkoopspunten te personaliseren en aan het kliënteel een service aan te bieden die beantwoordt aan haar verwachtingen.

Zo hebben wij het buffet van de antwerpse middenstatie omgebouwd tot een zaak met standing die zeker niet weg te denken is in dit prestigieus station gelegen in het hartje van de stad.

# ACCOR IN BELGIE VANDAAG

## *A. De cijfers.*

Eind 1991 wordt de "Compagnie Internationale des Wagons-Lits et du Tourisme" onderdeel van de Accor-groep, en geeft deze laatste in België een nieuwe dimensie, zowel door de verruiming van de aangeboden diensten als door de faam van zijn merknamen.

Momenteel is Accor Wagons-Lits in België synoniem voor :

3.600 mensen
24 miljard BEF omzet
34 hotels
350.000 gebruikers van service-cheques
145 restaurantbedrijven die 45.000 maaltijden per dag opdienen
33 reisagentschappen
382.000 reizigers in slaap- of ligwagens
4 stationsbuffetten in beheer
48.000 wagenverhuurcontracten per jaar
2.174.000 passagiers op de verbinding Oostende-Dover, die er gebruik maken van de overnachtings- en restauratie-diensten.

## *B. De activiteiten.*

### 1. De spoorsektor

Deze activiteit verzekert de overnachtingen en restauratie op nationale of internationale treinen. Zij ligt aan de oorsprong van het bedrijf Wagons-Lits in 1872.

| | |
|---|---|
| Zakencijfer | : 1 miljard BEF. |
| Tewerkgesteld Effectief | : 420 personen waarvan 235 voor de dienstverlening aan boord, 100 voor de buffetten en 85 voor het atelier. |

**Spoorweghotellerie.**

Internationale diensten slaapwagens met bestemming Oostenrijk Denemarken, Frankrijk, Italië, Zwitserland en Yoegoslavië : 107.000 reizigers.

Internationale diensten ligwagens met bestemming Duitsland, Oostenrijk, Italië, Frankrijk, Zwitserland en Yoegoslavië :
275.000 reizigers per jaar.

Exploitatiecentra : Brussel-Zuid, Oostende, Vorst, Schaerbeek, Bressoux.

**Restauratie aan boord van de treinen.**

Restauratiewagens op de internationale lijnen naar Frankrijk, Italië, Zwitserland : 154.000 maaltijden per jaar.

Ambulante verkoop op de internationale lijnen Oostende-Keulen, Brussel-Amsterdam, en Brussel-Parijs : 1.300.000 bediende reizigers.
Exploitatiecentra : Brussel-Zuid, Oostende.

**Stationsbuffeten.**

4 zaken in Antwerpen, Brussel-Noord, Mons en Oostende.

**Werkplaatsen.**

De werkplaatsen van WAGONS-LITS zorgen voor het onderhoud, de herstelling en de renovatie van slaapwagens, restauratie en goederenwagens. Haar klantengroep bestaat ondermeer uit Seacontainer, Brambles Europe, Intraflug, de NS, NMBS, ÖBB, enz..
Tewerkgesteldd effectief : 85 personen.

2. Hotelsektor

Accor-hotels staan voor een optimale kwaliteit-prijsverhouding, met een grote verscheidenheid aan produkten en diensten en met als rode draad :
het gastvrije onthaal van de klant. Accor is in België op de markt met 34 hotels.

Pullmann - Sofitel
5 hotels, 800 kamers
(1993 : opening Pullmann Gent)

Novotel
7 hotels, 918 kamers
(1993 : opening Novotel Waver)

Mercure-Altea
4 hotels, waarvan 2 gefranchiseerd
(324 kamers)

Ibis en Arcade
10 hotels
1242 kamers
2 Arcade gefranchiseerd

Formule 1
8 hotels, 582 kamers

3. Restauratie

Op de markt van de restaurantbedrijven staat EUREST in België voor 145 restaurants, die per dag 45 000 maaltijden opdienen. Bovenop de sterke interne groeivooruitzichten werd deze activiteit onlangs nog versterkt met de overname door EUREST van de collectiviteitsrestaurant contracten van Restobel.

EUREST moet in 1992 een omzet van ongeveer 2 miljard BEF boeken.

4. Service-cheques

Het Ticket Restaurant wordt beschouwd als een sociaal voordeel en is als dusdanig fiscaal vrijgesteld. Het TR wordt vandaag door 6 000 ondernemingen gebruikt, goed voor 250 000 bedienden en arbeiders die zodoende over een zeer ruime waaier aan restauratieformules beschikken tijdens de lunchtijd.

De Supreme Award cadeaucheque is eveneens fiskaal vrijgesteld onder bepaalde voorwaarden. 4 000 bedrijven kunnen zodoende cadeaus schenken aan hun personeel, kliënteel en zakenrelaties.

De totale omzet van deze activiteiten beloopt 9,6 miljard BEF.

5. Maritieme Sector

Deze activiteit slaat vooral op de overnachtings- en restauratiediensten op de ferries en jetfoils Oostende-Dover. Daarbij komt ook de exploitatie van de Duty Free Shops, alsook onderhoudswerken aan deze transportmiddelen, die jaarlijks bijna 2 miljoen passagiers vervoeren.

Voor 1992 wordt de omzet geraamd op 1,123 miljard BEF.

## 6. Toerisme en reisagentschappen

Met zijn 33 kantoren is Wagons-Lits Travel het grootste bedrijf van zakenreizen in België en het Groothertogdom Luxemburg en gaat in 1992 een omzet boeken van meer dan 6,6 miljard BEF.

In de Wagons-Lits Travel groep is er eveneens AIRTIP, de specialist in vliegtuigtickets tegen verlaagd tarief.

## 7. Wagenverhuur

EUROPCAR België, de professional inzake wagenverhuur op korte termijn, heeft een autopark van 1 000 voertuigen en haalt een jaaromzet van bijna 400 miljoen BEF.

Antwerpen, 7 mei 1993.

# Een koninklijk buffet

Tien jaar hebben wij er naar uitgekeken om dit buffet te restaureren. Wij wisten dat er onder de monotone schilderlagen een prachtige decoratie verborgen zat. Hier was ooit de wachtzaal 1° en 2° klas. Maar de uitspraak "onbekend blijft onbemind" geldt ook voor restauratie. Nu we voor Antwerpen '93 het ontvangstgedeelte van het station bijna helemaal in zijn oorspronkelijke glorie hebben hersteld, kon deze publieke ruimte echter niet achterblijven.

Antwerpen Centraal werd gebouwd met twee wachtzalen. Aan de ene zijde van de monumentale trap de zaal voor 1° en 2° klasse reizigers, aan de overzijde de 3° klas. Wachtzalen werden rond de eeuwwisseling nog groots opgevat. Met de trein reizen was toen immers niet bepaald alledaags of voor iedereen weggelegd. We kunnen dit nog het best vergelijken met vandaag het vliegtuig nemen. Pas later werd de trein een democratisch vervoermiddel en verloren de enorme wachtzalen grotendeels hun functie.
Vanaf 1954 kreeg deze wachtzaal haar huidige bestemming. Het oorspronkelijk meubilair verdween, wat jammer was, want deze elementen waren zeer typerend in de ruimte. In de gewezen wachtzaal 3° klas zijn de lambrizering en de wandbanken nog bewaard gebleven. Ook deze zaal, die momenteel gebruikt wordt als personeelsrestaurant, werd recentelijk gerestaureerd.

De eerste buffetinrichting was er een met centrale toog. Tijdens de verbouwing van 1979 werd deze vervangen door een lateraal opgestelde bedieningstoog. De lambrizering bestond toen al uit banale planchetten en de ruimte trachtte men op te vullen met een even banaal tafeltje-stoeltje. Gezelligheid, sfeer of uitstraling waren totaal zoek. Door de omvang van de ruimte (16 bij 22 meter en 11 hoog) en de karige inrichting voelde men zich eerder in een tent op een voetbalveld tijdens een Vlaamse kermis dan in het buffet van een station met internationale uitstraling.

De huidige vernieuwing werd heel anders benaderd. Streefdoel was een aantrekkelijke inrichting waarbij echter het respect voor het monument als conditio sine qua non gesteld werd.

Konkreet betekende dit het volgende :

- Wanden en plafond moesten gerestaureerd en gedecoreerd worden naar hun oorspronkelijke staat. Dit omvatte het vernieuwen van de marmerschildering, het bladgoud en de authentieke kleuren van het effen schilderwerk en de polychromie. Twee grote spiegels ontbraken en werden dan ook terug aangebracht. Kortom, de decoratie toont terug haar grandeur die ze uitstraalde in 1905.
  Deze werken werden geleid door de N.M.B.S. en uitgevoerd door de firma B.T.A. uit Wilrijk.

- Voor de inrichting stonden we erop dat er een volwaardige lambrizering met zitbanken zou komen. Dat er ook een centrale toog zou komen leek evident, omdat het een onmisbaar element in de ruimte is, zowel functioneel als vormelijk. Het is tevens een niet te versmaden commerciële aantrekkingspool. Vanuit de assen van de toegangen speelt hij in op de relatie met de omgeving : men ziet de toog van buitenuit. Voor het materiaal- en kleurgebruik werd gesteld dat deze moesten refereren naar de oorspronkelijke inrichting. Vandaar eik voor meubilair en lambrizering, en natuursteen voor de vloer. Uiteraard ging onze voorkeur uit naar een hedendaagse vormgeving, waarvan verwacht werd dat ze zich door haar eenvoud zou integreren in het historisch kader.

  De opdrachtgever voor de herinrichting is de huidige uitbater : Wagons-Lits. Voor ontwerp en uitvoering tekende architect Bormans uit Vilvoorde. Hij werd geselecteerd uit drie ontwerpers, na voorlegging van hun voorontwerpen. Wij waarderen het dat men voor een creatie van een jong en getalenteerd ontwerper heeft gekozen boven de eerder traditionele Pub-inrichtingen van de andere mededingers.
  De schrijnwerkerij werd uitgevoerd door de firma Goeminne uit Brussel.

Het welslagen van het geheel is grotendeels te danken aan de vlotte samenwerking tussen Wagons-Lits en N.M.B.S. Temeer omdat het niet zo eenvoudig is om het commerciële belang te verzoenen met het respect dat een monument verdient. Beide facetten kunnen hier vruchtbaar op elkaar inspelen. Vooral de uitstraling van het Barokke decor zal het omzetcijfer ten goede komen. Het wordt dus terug de tijd om aan een "statiebal" of andere happening te denken.

De financiering werd als volgt verdeeld : de N.M.B.S. nam het onroerend goed voor haar rekening, zijnde wanden, plafond, vloer, lambrizering, enz., voor een totaal van 12 miljoen. Wagons-Lits financierde het roerend goed, hetzij meubilair, toog en uitrustingen, voor een totaal van 5 miljoen.

Dat de realisatie geslaagd is, bewijst de interesse uit het buitenland. Reeds tijdens de werf konden stoutmoedige Nederlanders hun nieuwsgierigheid niet bedwingen. Zij liepen tussen de steigers door en vroegen ons of dit soms de Koninklijke wachtzaal was. Neen, zij was niet bestemd voor Koning Leopold II in eigen persoon, zoals in Nederland het Vorstenhuis haar wachtzaal heeft in Amsterdam. Maar duidelijk is het wel dat Leopold II ook hier zijn stempel heeft nagelaten, zoals op de rest van het Centraal station.

Mits de instemming van het Hof bekomen wordt, zal Wagon-Lits deze prachtige zaal dan ook naar Leopold II noemen.

**Gaston DE SMET,**
**architect bij de N.M.B.S.**